

YEREL REFORM BULUŞMALARI - 2

MERKEZİ İDARE VE YEREL YÖNETİMLER YETKİ PAYLAŞIMINDA İDARİ VE MALİ ÖZERKLİK

Prof. Dr. LEVENT KÖKER

Çok teşekkür ederim Nazlı Hanım. Türkiye Cumhuriyeti'nin değerli yurttaşları, sevgili hemşerilerim. Benim görevim bu idari özerklik meselesi. Tabii terimlerde bir problem yaşıyoruz biz Türkiye olarak. Dil çok hızlı değişiyor. Mesela eskiden muhtariyet denirdi. Sonra özerklik oldu. Bazen böyle öz yönetim diye bir sözcük var, onu hatırlıyorum, eski Yugoslavya Tito döneminden gelme. Bunları niye hatırlatıyorum? Yerel yönetim yerine ya da yerinden yönetim yerine daha eskiden adem-i merkeziyet kullanılırdı. Ona bazen bazılarımızın dili dönmüyor. Adem demiyorlar da -ilk heceyi uzatarak- âdem diyorlar falan. Onun âdem'le ilgisi yok. İlk heceyi uzatmadan söylediğimiz adem kelimesi, yokluk demektir. Dolayısıyla aslında bu, yâni adem-i merkeziyet daha güzel bir terim. Eğer adem-i merkeziyet varsa merkez yoktur. Dolayısıyla Sayın Karayalçın'ın dediği, "özerklik meselesi ve onun vesayet gibi bir müessese ile beraber olmasını mantığım almıyor" sözü gerçekten çok doğru. Aslında adem-i merkeziyet varsa merkezin orada olmaması gerekir. Ama vesayet, merkezi istisnai olarak ortaya koymanın adı aslında. Çünkü o da olmazsa, yâni merkez tümünden yok olursa, iki birim, adem-i merkeziyet ya da yerinden yönetim birimi ile merkezi yönetim -ki idare hukukçularının, biz kamu hukukçularının dilinde bu devlet demektir- birbirlerinden tümüyle kopuk bir duruma girerler.. Şimdi, devlet ile devletin dışındaki diğer kamu tüzel kişileri arasındaki bağı hukuki olarak tesis etmek, iki tüzel kişiliği birbirine bağlamak gerektiğinden, adı vesayet olan istisnaî bir denetim yolu bulunmuş. Bununla birlikte, belirtmek gerekir kivesayet, çok başka manaları da olan bir terim.

Dolayısıyla iş geliyor yine Sayın Karayalçın'ın işaret ettiği üzere, yurttaşın oyunun geçerli olduğu bir siyasal düzende, hemşerinin oyunun geçerli olup olmayacağının belirsizleşmesi gibi bir noktaya bağlanıyor. Aslında vesayetin içeriğinde böyle bir şeyin olmaması gerekiyor. Ama biz de işte bu biraz da terimlerle çok fazla oynuyoruz ve bunlar üzerinde de bir toplumsal mutabakat tesis etme becerisini gösteremiyoruz. Bunun yanında biraz da endişelerimiz var. Özerklik deyince böyle bunu bazen tercümelerde falan da görüyorum -resmi bir tercümeden bahsedeceğim şimdi. Mesela Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı diyoruz değil mi? Halbuki bunun resmî iki metninden biri İngilizce, diğeri Fransızca. Resmi Gazete'de de yayınlanmıştır, Türkiye Cumhuriyeti imzaladığı zaman. Hem Türkçe resmî tercümesi, hem İngilizce ve Fransızca asılları diyeyim. Onlar yayınlanmış. Şimdi İngilizcesi "European Charter for Local Self-Government". Burada otonomi lafı yok. Yani özellikle kastedilen, otonominin Türkçesi olması gereken -ki muhtariyet de aynı kavram- aslında çok birbirine uyan kavramlar. Kötü tercümeler değil. Yani otonomi yerine muhtariyet dersiniz oluyor. Çünkü Arapça, hıyar. Hıyar deyince yanlış anlamayın. İhtiyari, yani tercih yapma. Kendisi özgürce tercih yaparak bir kuralı seçen anlamında kullanılıyor. Dolayısıyla otonom da zaten oto, otomobilde olduğu gibi kendi kendine. Nomos, Yunanca kural, kanun. Kendi kanunu kendisi koyar. Demek, otonomi varsa o birim kendi kendisini yönetirken kendisinin tabi olacağı kuralları da kendisi tercih edebilir. Bu herhalde bizi biraz irrite ediyor. Üniter yapıyı tehdit eder gibi düşünülüyor da onun için bu self-government terimini özerklik diye tercüme edip onu imzaladık şeklinde anlamak istemişiz.

Nitekim o şartın, yani Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın birinci maddesinin izin verdiği bir imkanı kullanarak bazı maddeleri kabul etmemişiz. Onlara da çekince diyoruz. Türkiye'nin koyduğu çekinceler. Bunlar aslında tam çekince değil de orada yazılı bir maddeyi kabul etmekten kaçınmış Türkiye. Onları ileride isterse kabul edebilir tabii. Hatta belki de etmelidir diye de düşünebiliriz ama bakalım.

Ama bir neyimiz var? Bir endişemiz var. Yani özerklik dediğimizde, otonomi dediğimizde, muhtariyet dediğimizde bir endişemiz var. Bu endişe bizi bazen merkezin merkez dışında olan, yani yerinden diyelim bugünkü tabiri kullanmaya devam edeyim ben yani adem-i merkeziyet birimleri demeyeyim de yerinden yönetim birimleri üzerinde merkezin denetimini kuvvetlendirme ihtiyacı zaman zaman tarihimizde görülüyor.

19. yüzyıl sonlarına doğru başlıyor, 1864 galiba, Vilayet Nizamnamesi. Oradan itibaren aslında çok faydalı girişimler ve bize de toplum olarak meclisle bir yörenin idaresini o yörenin, halkının katılımıyla gerçekleştirmek gibi aslında Avrupa'da daha eski tarihlere kadar giden kökleri olan yerel yönetim tecrübesinin bizde biraz geç başlamış gibi ama o kadar da hayıflanmaya gerek yok.

Fransa'da da 1870'ler, 1880'lerde yerel yönetimler düzenleniyor ve ilginçtir, Fransa -ki üniter yapı açısından bizim son derece örnek aldığımız idare hukukumuzu da büyük ölçüde ona dayandırarak, oradan modelleyerek geliştirmiş olduğumuz bir Avrupa devletidir- üniter yapısı konusunda zinhar kimsenin bir kuşkusu yoktur. Ama 1880'lerden 1982'ye kadar yerel yönetimlerle ilgili anayasalarında hiçbir düzenleme yapmamışlar. Fransız Anayasasının galiba 72.maddesi filan bu konuyu düzenliyor. Ama sonra 1982'de birdenbire bakıyorsunuz, anayasada müthiş bir reform yapıyorlar. Onunla da kalmıyor, 2003'te desantralizasyon, yani aslında söz ne kadar kendisini izah ediyor...

Desantralizasyon, yani merkeziyetçiliği gidermek, ortadan kaldırmak, geriye çekmek. Yani aslında adem-i merkezileşme dememiz bizim çok daha doğru olur. Ama onu herhalde kullanmamız, özellikle genç kuşaklar için ne diyor acaba adem-i merkezileşme derken diye bir anlaşmazlık yaratabilir ama Fransa Anayasası'nda işte böyle şeyler olurken biz -dikkat buyurunuz, 1982-2003 diyorum- Türkiye Cumhuriyeti 1985 tarihli Avrupa Yerel Yönetimler şartını 1988'de imzalamış. 1991'de meclisten kanun çıkmış, onay kanunu. 1992'de de bu onay kanunu doğrultusunda Bakanlar Kurulu bunun uygulamaya geçeceğini yani yürürlüğe konulmasına karar vermiş. Buna rağmen biz şimdi Fransa'dan geri durumdayız.

Durumumuzu bir örnekle açıklayayım. Avrupa Birliği'nin bir yürütme organı var, European Commission dedikleri, işte başında son zamanlarda Türkiye'yi bir iki defa ziyaret etmekle ün yaptığını bildiğimiz, bileceğinizi zannettiğim Ursula von der Leyen'in bulunduğu Avrupa Komisyonu. Onun bir çalışması var, Self-Rule Index diye. 1990 ile 2020 arasında, bakın burada da terim değişti, self-rule oldu, yani kendi kendini yönetmek. Bu da aslında bir tür self-government, yani government yerine rule. Rule bazen hükümlanlık da oluyor. Yani neredeyse egemenlikle eş.. Hani rule of law diyor Amerikalılar ve ya İngilizler. Hukukun hükümlanlığı. Hukukun her şeyin üzerinde olması anlamında. Biraz hukuk devletinden farklı bir kavram gibi. Yani burada rule, self rule, yani birimler kendi kendilerini yönetme konusunda ne kadar özgür davranabiliyorlar, bunu ölçüyorlar.

Mesela Türkiye, 27'si Avrupa Birliği üyesi, geri kalan bir bölümü Türkiye gibi Avrupa Konseyi üyesi, diğer bir bölümü de OECD üyesi olan 57 ülkeyi kapsayan bu araştırmada Local Autonomy (Yerel Özerklik) endeksinde, mesela, Finlandiya birinci sırada, yani Local Autonomy tam bizim uğraştığımız şey, yerel özerklik, Yerel Özerklik İndeksinde, Fransa beşinci sırada, Türkiye kırk yedinci sırada. Ama Fransa, bakarsanız, mesela Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartını uygulamaya koymak konusunda, bizden böyle bir 12, 13 sene daha sonra davranmış ama öyle bir yerel yönetim reformu yapmışlar ki bu anayasayı da içeren bir reform. Sayın Karayalçın'ın sorusu akla geliyor hemen, belki vaktim kalırsa ama kalmazsa sonra devam ederiz. Soru şu: Bir bütün olan kamu yönetiminin yerel yönetim kısmını reforme edip geri kalanını kendi haline bırakmak, anayasaya hiç dokunmadan bu işi yapabilmek mümkün mü? Herhalde mümkün olmadığı ortaya çıkıyor. Fransa, işe anayasadan başlamış ve buraya gelmiş.

Belli ki, Türkiye'nin yerel özerklik veya adem-i merkezileşme konusunda endişeleri var. Bu endişelerin temelinde ne olduğunu vesayet kavramı bize açıklıyor. Şöyle ki: Vesayetin hukuk

dilindeki ilk kullanıldığı yer medeni hukuk. Kişi hukuku. Şimdi hukukta biliyorsunuz, kişi dediğimiz zaman haklara ve borçlara sahip olma ehliyeti bulunan bir varlıktan bahsediyoruz. Bu bir insan olabilir veya bir insan topluluğu olabilir. O zaman işte dernek oluyor. Ne bileyim, şirket oluyor. Veya devlet oluyor. Çünkü devlet de bir kişiler topluluğu. Ya da mal topluluğu falan oluyor vesaire. Haklara ve borçlara sahip olma yeteneğine biz hak ehliyeti diyoruz. Bir de kişinin sahip olduğu hakları kendi özgür iradesiyle kullanma ehliyeti var. Ona da fiil ehliyeti diyoruz. Yani bir senet imzalayarak kendisini mesela bir yükümlülük altına sokmak gibi bir irade gösterebilir veya bir hizmet sözleşmesi imzalayarak bir yerde çalışmaya başlayabilir. O sözleşmenin şartlarını siz kendiniz, kendinize uygun bulduğunuz için, kendi yararınız açısından iyi olduğunu düşündüğünüz için o sözleşmeyi imzalıyorsunuz. Kişinin kendi yararını gözeterek, haklarını bizzat kendisinin kullanması, bizzat kendi iradesiyle borç altına, yükümlülük altına girebilmesi.

Şimdi hukuk diyor ki, eğer bir kişi kendi yararını gözetemeyecek durumdaysa, o zaman ona bir başkasını tayin edeceğim, o kişi onun adına hareket edecek. Kim bu? Küçüğün velisi. Velisi yoksa vasisi yani o zaman vesayet var işte. Ya da bir kişi yetişkin artık akıllı başında kendisini idare edebilir diyelim kırk yaşına gelmiş ama alkolik veya kumar müptelası veya delirmiş, akıl hastası o zaman ona da vasi tayin ediliyor. Çünkü o kişi kendisi için neyin iyi olacağını ne yapamaz? Bilemez.

Siyasette de vesayet ile ilgili şöyle bir mana var ki, bu medeni hukuktaki manaya yakındır. Siyaset bilimcileri bunu kullanıyor. Ben, “Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi” tezimi yazarken, bu kavramla cebelleşiyordum. Çünkü siyaset bilimciler, vesayetçi otoriterlik diye bir kavram kullanıyorlardı. Tam buradakine benziyor. Bazen bazı toplumlar, bazı dönemlerde, mesela Sayın Karayalçın'ın işaret ettiği 1930'larda bir üniter ulus devlet kurma sürecinin belki bir gereği olarak düşünülebilecek şekilde yaklaşabileceğimiz bir güçlü devlet inşa etme sürecinde yerel yönetimler üzerinde bir vesayet kurulabilir. Hatta siyasi hayat üzerinde bir vesayet kurulabilir, kurulmuştur. Nitekim, bazı önde gelen siyaset bilimciler diyorlar ki Türkiye Cumhuriyeti'ndeki tek parti dönemi bir vesayetçi dönemdir. Yani Türkiye halkı henüz ekonomik bakımdan, kültürel bakımdan kendisi için neyin iyi olacağını idrak edip kendi kendisini yönetebilecek olgunluğa tam olarak sahip değildir. Onu bu olanaklara, bu imkanlara sahip olacak şekilde kendi kendini yönetebilecek ehliyeti kazanacak hale gelinceye kadar zapturapt altında tutmak lazımdır.

Bunun somut karşılığı da var tarihimizde. Bir zamanlar iki dereceli seçim sistemi vardı Türkiye'de tek parti döneminde. Çok partili hayata geçince kalktı tek dereceli oldu, bugünkü bildiğimiz. İkinci seçmenleri halk seçiyor, ikinci seçmenler milletvekillerini seçiyor. Bir öneri diyor ki bu iki dereceli seçim sistemini kaldıralım. Doğrudan, tek dereceli olsun seçim. İtiraz şu ve o zaman kabul gören bir itiraz. Bunlar, yani avam, halk, neyin ne olduğunu bilip de seçim yapamaz ki. Meclise ağa, şeyh, mütegalibe dolar. İşte siyasi anlamda vesayet, kendisi için neyin iyi olduğunu tercih edemeyecek durumda olan bir insan topluluğunu, bu bilince erişinceye kadar, bu bilincin ekonomik ve kültürel ön koşulları oluşturuluncaya kadar, otoriter bir biçimde yönetmek anlamına geliyor. Bir diğer deyişle, nihayetinde demokrasiyi hedefleyen bir diktatörlük. Siyasi vesayetin başka çağrışımları da var, onu biliyorum ama konumuzla çok ilgili değil. İdari vesayet de bu siyasi vesayetin bir başka uzantısı. Ama idari vesayet bizde makbul bir şey. Son dönemlerde siyasi vesayete yöneltilen, çoğunu haklı bulduğum eleştirilere karşılık, idârî vesayet hala devam ediyor ve üstelik artarak devam ediyor. Pragmatik yaklaştığımızda, bunu aslında artık terk edemeyeceğimize göre, minimize

etmek zorundayız. Nedir idari vesayetin arkasındaki mantık. Anayasanın 127.maddesinde vesayetin, vesayet denetiminin dört gerekçesi var ki, Sayın Karayalçın bunları gayet belirgin bir biçimde ortaya koydu. İdarenin bütünlüğü çok net. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nde idare, merkezi idare ve yerinden yönetim birimlerinden oluşur. Yerinden yönetim birimleri dediğimiz birimlerin her birinin tüzel kişiliği vardır. Tüzel kişilik dediğimiz zaman, bu devletin tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişilik. Bakın burada da bir dil sorunuyla karşı karşıyayız.

Tüzel dediğimiz zaman, bunun hukukla bağlantısını belki de doğrudan kuramayabiliyoruz. Çünkü tüze, hukukun öz Türkçesi diye bir zamanlar takdim edildi. Fakat hukuk yerine tüze demeyi bıraktık, onu kullanmıyoruz. Ama hukuki kişilik, yani eski tabirle hükmü şahsiyet, anlamında ki kavramı tüzel kişilik olarak kullanmaya devam ediyoruz. Dolayısıyla dil olarak ikisi arasındaki bağlantıyı da zihinlerimizde koparıyoruz. Halbuki tüzel kişilik dediğiniz zaman yerel yönetimin veya bir hizmet yerinden yönetim biriminin, bir kamu kurumunun, bir üniversitenin örneğin onun tüzel kişilik sahibi olması demek onun haklara ve borçlara sahip olma görevleri var, hakları var, yetkileri var, yerine getirmeyi yapar. O ayrı bir kişi. Bir ayrı kişi daha var, o da devlet. O da ayrı bir kişi. Devlet ayrı, yerinden yönetim birimi ayrı. Peki, bunların bütünlüğü nedir? Bunları bir araya bağlayacağız ki bütünlük olsun. Öbür türlü her bir kamu tüzel kişiliği gücü yeterse ayrı bir devlet olma yoluna girebilir. Yukarıda sözünü ettiğim endişe, tam olarak adını koyalım, “bölünme endişesi”. Yani kamu tüzel kişiliğinin uç noktası, onun kendisinin ayrı bir bağımsız egemen varlık halinde kendisini ortaya koyabilmesidir. Bu olmasın diye vesayetle yerel yönetimleri merkeze bağlıyoruz.

Nasıl bağlıyoruz? Çok istisnai olarak ve ancak kanunla yapıyoruz. Dolayısıyla vesayet istisnaidir. Ancak kanunla kurulabilir. Kanun vesayet denetiminin hangi konuda ve ne şekilde yapılabileceğini açıkça belirtmek zorundadır. Kanunun vesayet yönetimiyle ilgili getireceği ya da getirmiş olduğu hüküm de uygulamada dar yorumlanmalıdır. Geniş yorumlarsanız istisna, istisna olmaktan çıkar. Vesayetin istisna olmasının manası budur. Ama bizde şöyle bir yaklaşım da var. O da anayasadan kaynaklanıyor. Şöyle ki: Anayasanın vesayetin gerekçeleri sırasında saydığı dördüncü gerekçe yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması. Bu “gereği gibi karşılanması” meselesinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi. farklı kararlar vermiş olmasına rağmen bazen diyor ki merkezi idarenin, yani devlet tüzel kişiliğinin organlarının, yani İçişleri Bakanlığı'nın, Çevre Bakanlığı'nın vesaire. Şimdi bir açıklama yapmam gerekiyor. Günümüzde bu organların tümü bir kişiden, Cumhurbaşkanı'ndan oluşan yürütmenin içinde ve Cumhurbaşkanı'nın atadığı görevlilerce idare edilmekteler. Şeklen başkanlık sistemine benzese de, tek kişilik yürütme organına tanındığı yetkiler bakımından “başkancı” denilmeyi hak eden bir sistem. Bu başkancı sistemde bütün yetkiler, kuvvetler birliği şeklinde adeta hukuken ve fiilen başkanda toplanır. Dolayısıyla bu vesayet yetkisinin kullanımında da aslında sonunda iş gider tek kişilik yürütmede toplanır. Anayasa, işte İçişleri Bakanı şunu yapar diyor ama aslında İçişleri Bakanı onu yapmıyor. Çünkü İçişleri Bakanı bir ajandır. Yani parlamenter sistemdeki gibi bir siyasi kişilik değil, Cumhurbaşkanı'nın tayin ettiği bir memurdur. Dolayısıyla, aslında yapılan şey ne ise onu Cumhurbaşkanı yapmaktadır. Yürütme organı tek kişidir çünkü. Şimdi, vesayet ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi diyor ki “merkezi yönetimin, yani vesayet makamının yerel yönetim ya da yerinden yönetim birimini denetlerken onun yaptığı işlerin yerindeliğini de denetleme yetkisi vardır” diyor.

Hatta Belediye Kanunu'nun 14.maddesindeki bir fıkrayı iptal ederken diyor ki, “siz kanun koyucu olarak vesayet yetkisini sadece yargı yoluna başvurmakla sınırlandıran bir hüküm

getiremezsiniz". Burada söz konusu olan, kesinleşen belediye meclis kararlarıyla ilgili mülki idare amirinin yargı yoluna gidebileceğine dair bir düzenleme. O düzenlemeyi iptal ediyor, vesayet yetkisini sınırlandırdığı gerekçesiyle, tarih 2012, zannederim. Bunu iptal ederken kanun koyucuya da bir şey söylüyor. Çünkü anayasada diyor Anayasa Mahkemesi, yerel kamu hizmetlerinin gereği gibi yerine getirilmesini gözetme lafı var ya, işte buna dayanarak ve kavramın medeni vesayetteki anlamına bağlanacak bir biçimde, yerel yönetim, yani halkın, hemşerilerin seçtiği organlar o yöre için neyin gerekli olduğunu ve neyin nasıl yapılacağını bilemeyebilirler. O yüzden onların seçtiklerine merkezi idare yâni devlet olarak biz de bir bakalım. Doğru mu yapıyorlar? İşte Sayın Karayalçın'ın sözünü ettiği gibi, "hemşerilerimizin verdiği oy geçerli olabilir de olmayabilir de" durumu burada belirgin bir biçimde gözleniyor. Çünkü yurttaş yöneticilerini seçmiş, değil mi? Mesela doğrudan cumhurbaşkanını seçtiğimiz zaman , tüm yetkiler onda toplanıyor ve neredeyse hiçbir etkili denetim de yok. Oysa, yerel ve yerinden yönetim organlarını yine aynı yurttaş bu kez hemşeri olarak seçtiği zaman, vesayet denetimine muhafatap oluyor, diğer denetim mekanizmalarına ek olarak. İşte kanun koyucu da bu vesayet yetkisini, sadece yargıyla, yargı yoluna başvurma yetkisiyle sınırlandırma yoluna gitmiş. Bu, tabii, AKP'nin çok güçlü olmadığı dönemde olan bir düzenleme ve Anayasa Mahkemesi de vesayet kavramını bu dönemde yerindelik denetimini de içerecek şekilde ve hayli geniş olarak yorumluyor. Bu yorum tarzından ve buna izin veren düzenlemelerden kurtulmamız gerekiyor.

Benim çok daha ayrıntılı olarak sunmak istediğim hususlar vardı. Ama bir konuyu da söyleyerek bitireyim. Vesayet aslında istisnadır dedik ve dar yorumlanmalıdır, dar anlaşılmalıdır, dar uygulanmalıdır dedik. Şimdi, döndü, dolaştı, bu istisna kural oldu. Geniş yorumlanır oldu. Oldu da oldu. Bunun en güzel örneklerinden biri de başka bir anlamda istisnai olması gereken şey. Olağanüstü hal denilen istisnai yönetim altında çıkarılmış olan bir kanun hükmünde kararnamenin kanun hükmü haline getirilmesini kast ediyorum. Bunu son dönemde çok yaptık ve bu Türkiye'nin önceki dönemlerinde olmamış olan bir şey, ben hatırlamıyorum. Hatta Anayasa Mahkemesi 91'de olağanüstü hal döneminde çıkarılan bazı kanun hükmünde kararnameleri iptal etti. Yetkisi şeklen olmamasına rağmen ama son OHAL döneminde bu denetimi yapmadı, yapamıyor, yapmıyor ya da hukuk anlayışı mantığı değişti Mahkeme üyelerinin. Ve Belediye Kanunu'nun işte bu OHAL KHK'sı ile 45.maddesine bir ek yapıldı, OHAL kanun hükmünde kararnamesi kanun haline gelmiş oldu. Belediye başkanının ve belediyenin diğer organlarının, meclislerin vesaire zaten başkanı görevden alıp da yerine kayyım tayin ettiğiniz zaman meclisi toplamama yetkisini de vermişsiniz. Yani o madde de diyor ki, atanan kişi toplamadıkça meclis toplanmaz diyor. Meclisin yapacağı işleri de encümenin memur üyeleri yapar diyor. Tam olarak yerel yönetimin tamamen ortadan kaldırılması gibi aslında olağanüstü hal döneminde belki katlanılabilecek olan bir uygulamayı kural haline getirip genel yönetim şemasının içinde bir yere oturttuğunuz zaman vesayet, vesayet olmaktan çıkıyor. Ne oluyor? Merkezi idarenin, yerel idareleri, yerinden yönetim birimlerini yok ettiği bir uygulama olma haline geliyor.

Son bir şey, noktayı koymadan. Zaten kamu tüzel kişiliği kavramını da iyice yozlaştırmış durumdayız. Konu, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi denilen bu işte acayip sisteme bağlanıyor. Acayip dememin sebebi şu: anayasa hukukunda ve siyaset biliminde böyle bir sistem yok. Yani parlamenter sistem dediğimiz zaman herkes anlıyor ne olduğunu. Ama Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi dediğiniz zaman kim ne anlıyor? Kimse bir şey anlamıyor. Bunu İngilizceye tercüme etmek de mümkün değil. Fransızcaya tercüme etmek de mümkün değil. Arapçaya tercüme etmek de muhtemelen mümkün değil. Bence sosyal ve

siyasal teori ve bilim alanında eğer bir kavramı Fransızca ve İngilizceye tercüme edemiyorsanız o kavram saçmadır. Karşılığı yoktur yani. Dolayısıyla şimdi bu hükümet sisteminde işte bir kararname çıktı, birinci kararname. Bir numaralı cumhurbaşkanlığı kararnamesinde cumhurbaşkanlığı ofisleri diye bir şey kurmuşlar, üç tane. Ve onların kamu tüzel kişiliği var. Ama onların ne yapacağını emretme yetkisi cumhurbaşkanında. Cumhurbaşkanı, merkezi idarenin başı. Merkezi idarenin başı, kendisi dışındaki bir tüzel kişiliğin amiri olamaz. Çünkü yerinden yönetimde merkezi idarenin emretme yetkisi olmaz. Dolayısıyla demek ki tüzel kişiliği de artık unutacak bir noktaya gelmişiz. Bu kadar.